

Ozir po svetu.

Sardinija — kolikošna je bila in kolikošna je sedaj.

Pred začetkom lanske vojske je štelo sardinsko kraljestvo 1373 □ (štirjaških) milj, na katerih je prebivalo 5 milijonov in 200.000 ljudi.

Po pogodbi, ki je bila v Zürich-u storjena, je dobilo Lombardijo s 369 □ milijami in 2 milij. in 700.000 prebivavci. Ko se je s Sardinijo zedinila še Toskana, Parma, Modena in papeževa Romanija, je prirastlo h kraljestvu kralja Viktora Emanuel-a sopet 802 □ milij s 3 milijoni in 900.000 dušami; namreč s Toskano 403 □ milij in 1.800.000 ljudi, s Parmo 113 □ milij in 500.000 ljudi, z Modeno 110 □ milij in 600.000 ljudi, z Romanijo pa 176 □ milij z več kot milijonom ljudi.

Čeravno je sardinski kralj celo savojsko deželo z 201 □ miliji in 610.000 prebivavci, kakor tudi celo grofijo nizajsko s 75 □ milijami in 243.000 prebivavci francozkemu cesarju odstopil, je njegovo kraljestvo vendar za 895 □ milij večje kakor je bilo pred letom in šteje 5 milijonov in 747.000 duš več.

Novo sardinsko ali tako imenovano podplaninsko (subalpinsko) kraljestvo ima sedaj 2268 □ milij in 10 milijonov 947.000 duš; toraj po velikosti zemlje ne veliko manj, po številu prebivavcov pa veliko več ko še enkrat toliko, kakor je imelo pred letom sardinsko kraljestvo. Tudi je sedaj to kraljestvo po posestvu zemlje, kakor tudi po številu prebivavcov na Laškem največje, ker ima napolitansko-sicilsko kraljestvo po poslednjem statističnem številu le 9 milijonov in 116.000 duš na 2033 □ milijah. Vse druge talijanske dežele so bile pa še pred manjše kakor je bila sardinska dežela.

Kratkočasnica — pa resnična prigodba.

Vsi imajo prav, pa vendar gré vse napak.

Preden je general P.— Terst zapustil, je dal svojim oficirjem večerjo; nazadnje jim je hotel še punč napraviti. Zato pokliče ordinanca in mu reče: „Pojdi k Bischof-u (tako se imenuje tukaj imeniten likêrist) in reci mu, naj mi pošlje 5 butilij najboljšega ruma“.

„Že prav“ — odgovori koprol, teče naravnost v škofijo in ko pozvoní, pride strežaj k oknu in bara, kaj da je ob tej uri? „Gospod general se lepo priporočajo gospodu škofu (Bischofu) in prosijo, naj mu pošljejo 5 butilij najboljšega ruma“. Strežaj mu reče, da škof nimajo ruma, ker ga nikoli ne pijejo, — in zapre okno. — Ordinančar potegne drugokrat za zvonec tako zlo, da je hrup po celi škofii. „Saperment! jaz ne grém od tod, dokler ne dobim ruma“ — gode koprol pod oknom. — Na to se zbudijo rajniki škof R. in barajo strežaja, kdo da ob tej uri doli tako zabavlja. Strežaj jim pové, kdo da je in kaj da hoče. „To je zmota — pravijo dobrovoljni škof — vendar pojdi v klet in poiši 5 butilij, naj bo notri kar koli, in daj mu jih, da ga le z lepo odpraviš“. — Koprol priteče z butiljami domú in jih postavi na mizo rekoč: „Gospod škof se jim lepo priporočajo, ruma nimajo, pa jim pošljejo kar imajo. „Kje si pa bil, osel?“ — zakriči general. „Pri gospodu škofu“ — odgovori osupnjeni koprol. — To je vso družbo tako razveselilo, da so se bolj smejali ko da bi bili punč pili. Drugi dan je šel general sam k škofu zmoto popraviti.

J. M. P.

Slovanski popotnik.

* Novi Sad je sedaj tako plodno književno polje, da nam je Jugoslavenom v resnici to, kar je Lipsko Nemcom. Časnik za časnikom, knjiga za knjigo izhaja na dan, da moremo res veseli biti o toliko lepem novem sadu. Naj

omenim „popotnik“ tega, kar mu je poslednji čas v roke prišlo.

— ДАНИЦА (Danica), list za zabavo in književnost, se zove leposlovni časnik, ki ga, ko je „Sedmica“ nehala s „Srb. Dn.“ izhajati, vredeje slavnoznani prejšni Sedmični vrednik gosp. Juri Popović. Danica izhaja vsaki mesec: 10., 20. in zadnji dan po celi poli in veljá na leto 3 gld., dobivati se pa more tudi s „Srbskim Dnevnikom“ vred za 11 gld. na leto.

— СЛОВЕНКА (Slovenka), tudi lepoznanek časnik, vredeje ga rodoljubni pisatelj zanimive „Slovenske Azbuke“ gospod Emil Čakra; vsakih 6 tednov pride en zvezek 6 pol debel na svetlo; veljá za celo leto 2 gold. 60 krajc. nov. dn. Pervi zvezek obsega 67 strani in med drugimi sestavki sta dva, ki se pobleže nas Slovencev tičeta: „Svitak u Svetovidu“ (Št. Vidu na Koroškem), ki govori o znanem kamnem prestolu ob priložnosti volitve novega kneza; drugi sestavek: „Jugoslovenski reformatori“ govori o Truberju, Štefanu Konzolu, Dalmatu, Janezu Ungnadu in Veržeriju in pa o postanku slovenske knjigotiskarnice v Tubingu, in našteva knjige, ki so bile ondi tiskane.

Oba časopisa, tiskana s cirilico, sta vredna, da se ju tudi mi Slovenci verlo poprimemo in kažemo, da nam vzajemnost književna ni prazna beseda. Verh tega jima je tudi cena tako nizka, da nobenega ne odvračuje. „Slovenka“, ako najde obilo podpore, obeta še posebnih doklad zlasti za Slovenke.

— ЛАЗАРИЦЕ, или догођаји за времена КНЕЗА ЛАЗАРА. Pod tem naslovom je prišel tudi v Novem Sadu pri K. Hinc-u drugi pomnoženi natis krasne epične pesmi, katero je zložil iz časa serbskega kneza Lazara g. Joksim Nović Otočanin. V izverstnem narodnem jeziku popeva v nji junaške dela serbskega naroda v bojih s kervolokim sultanom Muratom na kosovem polji tako nadušeno, da mora serce vsacega bravca ganiti. Olepšana je lično natisnjena knjiga s podobo v les vrezano banovića Strahinja. Knjiga, ki ji je cena 1 gold. nov. dn., je vredna, da se razširi po vsem jugoslavenskem svetu.

— „Sto Dana“ se zovejo pesme, ki jih tudi s cirilico misli v Novem Sadu iz tiskarnice marljivega knjižarja gosp. dr. Hinc-a na svetlo dati gosp. A. Popović. Knjiga bo obsegla 6 pol in cena ji je za naročnike 60 kr.; prihodnji mesec pride na dan.

— Sveti Sava, prvi arhiepiskop i prosvetitelj srbski, je krasna slika, ki jo je gospod Pavle Čortanović, akademični malar in litograf v Novem Sadu, na svetlo dal. Čitatelje naše moremo zagotoviti, da lično v kamen rezana podoba sv. Sava, obdanega od verne množice, bo dobro došla vsakemu rodoljubu, ki kinči svoje izbe z narodnimi svetinjami. Cena sliki je 2 gold. nov. dn. Gospod Čortanović nam piše, da namerjava izdati še mnogo kamnorisov, med katerimi slike srbskih kuezov in junakov, in da naročila prejema do konca tega mesca. Naj bi našel tudi pri nas podpornikov!

— ТРИДЕСЕТ ГОДИНА ИЗ ЖИВОТА МИЛАНА НАРАЧЧИЋА, roman od Jakova Igujatovića, je ravnokar tudi v Novem Sadu v založbi neumornega knjigarja gosp. dr. Hinc-a beli dan zagledal. Spisatelj popisuje mično v tem romanu muogostransko življenje Narančičevo, kakor ga je ta sam dostikrat svojim prijatlom pri pojedinah pripovedoval. Bil je človek siromašnih staršev, pa oženil se je z ženo z velikim premoženjem, in to po raznih stranpotnicah življenja. Spisatelj sicer ne piše tega romana, v tistem jeziku v katerem sicer sam piše, ampak v jeziku, kakor je junak tega dela sam govoril. Pa vendar je jezik tako gladek, tako lepo vezan, da se bo to delo kot prav zabavna knjiga vsakemu prijatlu serbskega slovstva prikupila.

* „Slovnika umjetnikah jugoslavenskih“ od Iv. Kukuljevića Sakcinskoga 4. zvezek z obrazom slikarja Andria Medulića je prišel nedavno v Zagrebu na dan.

Spet je ta zvezek nova priča nenavadne marljivosti, s katero slavni izdatelj po vseh deželah jugoslovanskih nabira doneske za svojo izverstno knjigo. Tako, na pr., v pričujočem zvezku nahajamo spet življenjepis peterih Kranjcev in Kranjic in njih dela, namreč: Mencigerjevo, Mikšovo in Medvedovo, gospé Amalije Oblakove, omožene žl. Hermansthalove (ki je pa žalibog! ravno ta čas na Dunaji umerla, ko je „Slovník“ prinesel nje življenjepis — je tedaj nje nekrolog!) in gospé Petričeve Alojzije, bivše predstojnice nunskega samostana ljubljanskega. Da tudi našega Matevža Medveda — preprostega zidarskega mojstra, ki je ljubljanski stolni cerkvi naredil lepo kupljo — smo našli v versti domačih umetnikov, nas je jako razveselilo. — Prišlo bo morebiti še troje zvezkov zanimivega „Slovníka“ na dan, kterege vsaki zvezek, naročen pri gosp. izdatelju, velja le 52¹/₂ nov. kraje.

Gospod Baroda.

(Narodna iz Kranjskega).

Stoji stoji Turška vojska,
Vojska Turška in Beneška,
Pa po vojski sluga hodi,
Hodi in po krvi brodi,
Išče svojega gospoda
Žlahnega gospod Baroda.
Ko ga najde, vstraši se ga.
Govori gospod Baroda
Govori mu in naroča:
Ti si mene zvesto služil
Od malega do velic'ga
In do vrlega junaka,
Pojdi mojih ran pogledat
Ali rane so m' rdeče,
Ali rane so mi črne;
Ako rane so m' rdeče
Pojdeš meni zeljšča kuhat;
Ako rane so mi črne
Pojdeš meni jamo kopat;
Ti boš meni jamo kopal
Jaz pa testament bom delal.
Šel je sluga ran pogledat,
Ali rane so mu črne.
Šel je sluga jame kopat,
Gospod testament je delal,
Rekel mu je in naročal:
K' boš otroke svoje vozil

Devlji spred jih, zad pa moje,
Da ne bodo peš hodili,
Ker se niso naučili;
K' boš otrokom kruha rezal,
Daj ga svojim iz pšenice,
Mojim daj ga iz soršice,
Aj dov'ga ne bodo jedli
Ker se niso naučili;
Ko boš memo grada jezdil
Lepo poj in lepo žvižgaj
Kakor prej si mene slišal. —

Memo grada sluga jezdi,
Lepo poje 'n lepo žvižga,
Gospa je pa v lini stala,
Sama s sabo govorila:
Večni Bog! zahvaljen bodi,
Naš gospod sam domu jezdil,
Sluga je pa v vojski pustil. —

Le sem, le sem, otročiči,
Boste testament prebrali.
Testament je gospa brala,
Premilo se je zjokala:
Lepi moji otročiči,
Sluga je domu prijezdil,
Gospoda je v vojski pustil.

Dopisi.

Varaždin 1. aprila. M. K. — Naše gledišno društvo ne spi, tudi križem rok ne derži. Dobrovoljci vsak pot lepše in umetnejše igrajo. V saboto zadnjega marca so nam napravili preveselo večerno zabavo, igrali so igro „gospodične od Saint Cyr-a“, ki jo je naš tukaj v Varaždinu živeči znani dr. Vezić izverstno iz francoščine preložil. Bali smo se nekteri, ko smo slišali, da namerjajo igrati to igro, ki je polna francozke dvorske etikete, da bi jim ne spodletela; nasprotniki vsake domače stvari pa, ki se jih kakor pri vas v Ljubljani tako tudi tu ne manjka, so se skrivaj veselili, da bi le tako bilo, česar smo se mi bali. Al prevarjeni smo bili vsi: mi dobromisleči na veliko veselje, uni hudomisleči pa še na večji serd in jezo. Igrali so tako dobro, tako umetno, tako naravno, da si boljih igravcov v kakem glavnem mestu in v rednem gledišču ni želeti. Gospodični ste se spet kaj odlikovale, ena je bolje igrala ko druga; al tudi gospodje niso nič za njima ostajali. Tako lepo, dobro in umetno dozdam še niso igrali; to je vsak gledavec rekel in je tudi moral reči, in zdaj se nam več ni bati, naj igrajo ktero in kakoršno koli igro, da bi jim dobro ne šla spod rok. Gledišče je bilo dosti polno in nepoterpljivosti ni bilo ne pri našem krasnem ne pri možkem spolu gledavcov, akoravno je terpelo igranje od pol osme do pol dvanajste ure. Pervi teden po veliki noči bodo tri-

krat igrali, in da bi Bog hotel, da bi se društvo tudi na leto ne razšlo!

Sv. Lenard v Slovenskih goricah. Ker do sedaj ni bilo veliko brati v „Novicah“ o zadevah tote krajine, ktera vendar slovi za stran vinstva in umnega kmetovanja prebivavcov, sem namenil se o zanimivih dogodbah tega kraja objavljati včasih kaj čitateljem dragim „Novic“, ako jih zanimati utegnejo dopisi takošni. Preden pa dopisovati začnem o tem, kar tu se godi, bo menda prav, da prijeto opišem na kratko pozorišče, na katerem utegne dogodjati se kaj dopisovanja vrednega. Mali terg, ki mu daje ime sv. Lenard, stoji na Štorskem, v marburškem okrožji, v tako zvanih „Slovenskih goricah“, tri ure od Marburga. Lega mu je dosti prijetna. Prostira se namreč na ilovnati goračini, ktero v mnogih krivinah obtekat rečici Velka in Glagóvnica. Na vzhodni strani kinčajo terg poredoma postavljeni tankoverhi topóli, za hišami so verti pa polja, ter je okoli tudi obilo sadúnosnega drevja. Hiš je 80, večidel zidanih, stanovnikov blizo 500. Pred nekoliko leti bile so hiše lesene; kar pa so tukaj cesarske uradnije z mnogimi uradniki, ki potrebujejo stanišče ter jih plačujejo dobro, je premožnišim teržanom zbudila se volja za gradjenje. Padle so nekdanje lesene bajte, na njih mestu vzdignile se zale hiše iz kamenja in opék. Prostora dovolj je pa še tukaj za nove polišta. Na prostranem terzišču stoji dosti velika cerkev posvečena sv. Lenardu; ponovljena bila je leta 1850. Tu je tudi tehantija, h kateri spada 8 duhovnij; tote imajo blizo 16.820 duš in eno ljudsko učilnico v tergu, ktero obiskuje kakih 160 otrok. Zavetnik Št. Lenardske cerkve je slavni samostan admontski. — Cesarske uradnije so: C. kr. okrajnija, c. kr. dačovnija in c. kr. pošta. Teržna srenja ima svojega načelnika. — Oštarij tergu ne manjka; najbolj obiskana gostivnica je pa pivovarnja. — Terzišče je prostorno, toda prazno in tiho. Se vé da tukaj ni velikomestnega stoglasnega hrupa in šuma ljudi pa vpreg, da ni paše za oči, da ni dangubečih postopačev; tudi ognjokrilati hlaponi z mnogokotrižnim orjaškim životom ne hrušijo skozi tote doline, in glasovi vojaških bogov ne razlegajo se do sém.

At securá quies, et nescia fallere vita,
Dives opum variarum; at latis otia fundis,
Mugitusque boúm, mollesque sub arbore somni
Non absunt. — — — — —

Virg.

Okolica je zdaj (perve dni malega travna) še oterpnjena v zimski dremóti. Med hribjem leži sneg; po nižavah stojé nabrane vodé; rujavklato je viditi polje in le polagoma oživljajo se travniki pa njive, na kterih je ozimina; iglato drevje pak odlikuje se tamnozeleno po berdoviti okrajni. Sprelepa je pa nek okolica ta ob cvetji in petji pomladanskem, poleti ter o dóbi, ko grojzdje zori na pri-sojnih goricah.

Bodi mi blagoslovljena, meni dozdam ne znana lepa krajina! Zapustivši zeleno Posavinje pozdravljam Tebe kot novo domovino; bodi mila ptujemu naselniku! Sem slovenske kervi kot Tvoji verli sinovi; serce mi bije za blagor slovenskega rodú, za omiko naróda, za srečo bratov slovenskih.

J. Š.

Iz Predvora 6. aprila. T. K. „Modus acquirendi est multiplex, qui eum nescit, est simplex“, pravi latinski pregovor, kterege sem slovensko — se vé da slabo tako-le prevodil:

Mnogo je potov si kaj pridobit',
Kdor jih ne vé, je bedak silovit.

So namreč ljudje, ki se trudijo z modro glavico in pridnimi rokami si kaj pridobiti, in taka pridobitev je najlepša ter človeku najbolj tekne. So spet, ki s silo ali pa skrivaj komu kaj pograbi in vzamejo, in taka pridobitev je tolovajska, tatinska in nima teka ter ne terpi dolgo. Sploh velja pregovor: kakor pridobljeno, tako spet zgubljeno. In poslednjič so še ljudje, ki z mnogimi zvijačami si kaj pridobijo, in